

Νίκος Χρυσόγελος

Πράσινο Κοινωνικό Συμβόλαιο (Green New Deal), διέξοδος στην Ελληνική κρίση Από την οργή, σε μια συνειδητή πράσινη μεταρρύθμιση

Η δημοσιονομική κρίση στην Ελλάδα έχει μετατραπεί σε βαθιά οικονομική και κοινωνική κρίση λόγω τόσο των σοβαρών διαθρωτικών προβλημάτων της χώρας (σε επίπεδο κοινωνικής οργάνωσης, διοίκησης, μοντέλου ανάπτυξης-κατανάλωσης, αξιών που επικρατούν κ), των χαρακτηριστικών του ελληνικού πολιτικού συστήματος, των άστοχων κι αναποτελεσματικών πολιτικών των κυβερνήσεων των τελευταίων δεκαετιών όσο όμως και των διαθρωτικών προβλημάτων της ευρωζώνης και της απουσίας ευρωπαϊκής ηγεσίας που έγκαιρα, αποτελεσματικά και οραματικά θα ανέπτυσσε και θα εφαρμόζε μια ευρωπαϊκή στρατηγική αντιμετώπισης της κρίσης στην ευρωζώνη και τις χώρες του νότου. Οι πολιτικές συνταγές της τρόικα αποδεικνύονται αναποτελεσματικές κι αντί να βοηθήσουν στην αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης την έχουν μετατρέψει σε βαθιά οικονομική και κοινωνική.

Η διέξοδος της Ελλάδας από την κρίση απαιτεί αλλαγές σε τρία επίπεδα:

- **Ευρωπαϊκό επίπεδο:** μεταρρύθμιση της ΕΕ και της ευρωζώνης, διαμόρφωση κοινής οικονομικής πολιτικής και διακυβέρνησης, επίδειξη πραγματικά ευρωπαϊκής αλληλεγγύης ώστε να προωθηθούν οι αναγκαίες αλλαγές, πολιτική ολοκλήρωση της ΕΕ, παροχή των κατάλληλων εργαλείων για αναζωογόνηση της οικονομίας (ευρωμόλογα, αύξηση προϋπολογισμού ΕΕ, παροχή τεχνικής βοήθειας κ). Στήριξη των χωρών του νότου για να πετύχουν σε λογικό χρονικό διάστημα τις αναγκαίες πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές και δημοσιονομικές μεταρρυθμίσεις, με την κοινωνία σύμμαχο και όχι στόχο.

- **Εθνικό επίπεδο:** αλλαγή της σημερινής καταστροφικής πολιτικής και διαμόρφωση, μέσα από διάλογο με την κοινωνία, ενός σχεδίου μεταρρυθμίσεων που θα πετύχει ταυτόχρονα τη στροφή της οικονομίας προς πράσινη κατεύθυνση, τη βιωσιμότητα (αιεφορία) και την κοινωνική συνοχή, τη βελτίωση των δημοσιονομικών, τη δημιουργία σημαντικού αριθμού θέσεων εργασίας. Αυτό απαιτεί ενεργοποίηση των ζωντανών δυνάμεων της κοινωνίας, επανα-ιεράρχηση αξιών, πράσινη και κοινωνική καινοτομία καθώς και ορθολογική χρήση των ευρωπαϊκών πόρων.

- **Περιφερειακό-τοπικό επίπεδο:** Διαμόρφωση ενός **Στρατηγικού Σχεδίου Βιωσιμότητας, Κοινωνικής Συνοχής, Σύγκλισης και Απασχόλησης 2012-2020**, που θα επεξεργαστεί **ΚΑΘΕ περιφέρεια** και θα συνθέσουν το συνολικό **εθνικό σχέδιο**.

Αν θέλουμε να αντιμετωπίσουμε την κρίση και να αντιμετωπίσουμε όσα μας οδήγησαν σε αυτήν, χρειάζεται να μάθουμε από τα λάθη και να μπορέσουμε, συνειδητά, να αλλάξουμε αξίες, να θέσουμε νέες πολιτικές και κοινωνικές προτεραιότητες. Η ελληνική κοινωνία πρέπει σήμερα να περάσει από την περίοδο της οργής και της διαμαρτυρίας, σε μια συνειδητή προσπάθεια σύνθεσης από τα κάτω ενός **εναλλακτικού σχεδίου διέξοδου από την κρίση**, κάνοντας επιλογές ως προς το μέλλον της αλλά και ως προς τον ρόλο που θέλει να παίζει σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Επειδή τα επόμενα χρόνια η ευημερία της κοινωνίας δεν θα μπορεί πλέον να στηριχθεί στα εισοδήματα και στις προσωπικές επιδιώξεις, πρέπει να διαμορφώσουμε ως κοινωνία μια νέα στρατηγική, που θα δίνει έμφαση **στην ανάπτυξη των κοινωνικών και περιβαλλοντικών υποδομών ως μέσο που θα εξισορροπήσει σημαντικό τμήμα των εισοδημάτων μας που αφαιρέθηκε**. Η στοχευμένη βελτίωση των κοινωνικών υποδομών, της υγείας, των συγκοινωνιών, της παιδείας, της στέγασης μπορεί να "αναπληρώσουν" τα εισοδήματα που έχουν αφαιρεθεί σήμερα βίαια. Παράλληλα, η στροφή της οικονομίας σε πράσινες κατευθύνσεις και στην καινοτομία

πρέπει να είναι το κύριο εργαλείο δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και κοινωνικά χρήσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Μεταρρύθμιση της διοίκησης: *Μεταρρύθμιση της διοίκησης* ώστε να γίνει ευέλικτη, οικονομικά-κοινωνικά-περιβαλλοντικά αποτελεσματική, προς όφελος των πολιτών και του δημόσιου συμφέροντος. Απαιτείται η συνεργασία των εργαζομένων ανδρών και γυναικών στον δημόσιο τομέα, η αξιοποίηση της βοήθειας ειδικών και των προτάσεων κοινωνικών φορέων, η αναβάθμιση των ικανοτήτων και δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, αξιοποιώντας καλά παραδείγματα και πρακτικές από ευρωπαϊκές χώρες. Η ενθάρρυνση πρωτοβουλιών από τα κάτω σε συνδυασμό με μια πολιτική μηδενικής ανοχής στη διαφθορά θα περιορίσουν την σπατάλη, τον κομματισμό, τις πελατειακές σχέσεις και την αναποτελεσματικότητα στον δημόσιο τομέα. Δεν υπάρχει διέξοδος από την κρίση με διάλυση της διοίκησης και μαζικές απολύσεις, χωρίς μάλιστα προοπτική απασχόλησης σε κάποια αξιοπρεπή θέση αντίστοιχη των προσόντων. Η μείωση του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της ανάπτυξης του **τρίτου, κοινωνικού τομέα**, με κίνητρα εθελοντικής εξόδου από τη μονιμότητα στο δημόσιο για να εργαστούν μέσω **κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων**, μαζί με νέους ανέργους και ανέργους από τον ιδιωτικό τομέα, με μια νέα σχέση συν-εργασίας με τον δημόσιο τομέα. Έτσι μπορεί να επιτευχθεί η *αναδιοργάνωση της διοίκησης, η ενεργοποίηση των ικανοτήτων εργαζομένων – ανδρών και γυναικών - που σήμερα ασφυκτούν στον γραφειοκρατικό δημόσιο τομέα, η απασχόληση νέων που είναι άνεργοι καθώς και η συμπλήρωση των εισοδημάτων των εργαζομένων μέσω νέων πηγών χρηματοδότησης.*

Ενδυνάμωση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών υποδομών παράλληλα με την αντιμετώπιση των δημοσιονομικών προβλημάτων (ελλείμματα, χρέος, εμπορικό ισοζύγιο)
Πρωώθηση ενός στρατηγικού σχεδίου σύγχρονης κοινωνικής αλληλεγγύης, που είναι στραμμένη στο αποτέλεσμα, στην στήριξη όσων την έχουν ανάγκη και δεν εξαντλείται σε μια γραφειοκρατική και σπάταλη προσέγγιση.

- **Διαμόρφωση στρατηγικής και ιεράρχηση προτεραιοτήτων στη διάθεση των ευρωπαϊκών πόρων με στόχο την εξισορρόπηση της απώλειας εισοδημάτων μέσω της αναβάθμιση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών υποδομών** (σε θέματα υγείας, παιδείας, κοινωνικής αλληλεγγύης, ποιότητας ζωής στις γειτονιές, συγκοινωνίες κα), ώστε να μπορούν να ζουν όλοι και όλες ανθρώπινα, ακόμα και αν έχει μειωθεί κατακόρυφα ο οικογενειακός προϋπολογισμός.

- **Δημιουργία ενός σύγχρονου δικτύου κοινωνικής προστασίας για ανθρώπους και ομάδες, ιδιαίτερα νέους και γυναίκες, που σήμερα αντιμετωπίζουν την ανεργία καθώς και τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και περιθωριοποίησης.**

Αποκατάσταση σχέσεων εμπιστοσύνης πολιτών – κράτους – νέου πολιτικού συστήματος
Διαβούλευση στην κοινωνία και στους θεσμούς της χώρας για μια ουσιαστική μεταρρύθμιση της λειτουργίας των θεσμών, της εξυγίανσης και αλλαγής του πολιτικού συστήματος, συνταγματικής κατοχύρωσης των αλλαγών προς την κατεύθυνση της συμμετοχικής δημοκρατίας

- Δημιουργία αισθήματος ισονομίας και τιμωρίας όσων καταχράστηκαν τα δημόσια αξιώματά τους για να πλουτίσουν.

- **Αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής-φοροαπάτης**, έλεγχος όλων των περιουσιών στελεχών της διοίκησης και κομματικών στελεχών-πολιτικών που συμμετείχαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο σε αναθέσεις δημοσίων έργων και προμηθειών. Επιστροφή στα δημόσια ταμεία περιουσιών που αποκτήθηκαν με παράνομο τρόπο.

- **Πρωτοβουλία σε ευρωπαϊκό επίπεδο για φορολόγηση της ιδιωτικής περιουσίας από ένα ύψος και πάνω**, όπως προτείνει η σε εξέλιξη κοινή πρωτοβουλία Ελλήνων και Γερμανών πρασίνων.

- **Λειτουργία επιτροπής λογιστικού ελέγχου με απόφαση της Βουλής** που θα συγκεντρώσει στοιχεία και θα αναζητήσει αίτια και επιλογές που οδήγησαν την χώρα στην χρεοκοπία αλλά και θα αναζητήσει ποιο κομμάτι του χρέους οφείλεται σε επιλογές που μπορούν να το χαρακτηρίσουν απεχθές και ποιο κομμάτι του οφείλεται σε στρατηγικού χαρακτήρα λανθασμένες επιλογές.
- **Πάγωμα των εξοπλιστικών** προγραμμάτων για τα επόμενα 5 χρόνια με εγγύηση των συνόρων της Ελλάδας από την ΕΕ - συμφωνίες με τις γειτονικές χώρες.

Πράσινες μορφές οικονομίας, καινοτομία, πράσινες επενδύσεις

Διαμόρφωση, μέσα από διάλογο, ενός σχεδίου μεταρρύθμισης της οικονομίας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και δημιουργία όρων και συνθηκών για πράσινη καινοτομία και προσέλκυση κοινωνικά υπεύθυνων, πράσινων επενδύσεων κυρίως από μικρομεσαίες και κοινωνικές επιχειρήσεις. Η επιστροφή σε αντιλήψεις της δεκαετίας του '50 και του '60 στα θέματα περιβάλλοντος, θα έχουν ως μόνο αποτέλεσμα να προστεθεί στο δημοσιονομικό ένα ακόμα μεγαλύτερο περιβαλλοντικό χρέος.

Αναπροσανατολισμός οικονομίας και πόρων για :

- Αναζωογόνηση της υπαίθρου μέσω της προώθησης της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας και μορφών οικο- και αγρο-τουρισμού παράλληλα με την ανάπτυξη σύγχρονων και ευέλικτων κοινωνικών υποδομών (υγεία, παιδεία, αλληλεγγύη)
- Βιώσιμες μορφές αλιείας και θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών για να αποκατασταθεί η θαλάσσια βιοποικιλότητα και να δημιουργηθούν συμπληρωματικά εισοδήματα για τους ψαράδες και τις νησιωτικές κοινωνίες
- Βιώσιμη διαχείριση απορριμμάτων, νερού και φυσικών πόρων και βιώσιμη διαχείριση των περιοχών NATURA. Εκτεταμένα προγράμματα αποκατάστασης της βιοποικιλότητας
- Εξοικονόμηση ενέργειας και ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων
- Προώθηση ΑΠΕ μέσω «συμμετοχικών εταιριών» και ΜΜΕ, με στόχο την απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, ιδιαίτερα τις μεγάλες εισαγωγές πετρελαιοειδών και την τοπικοποίηση των σημαντικών κεφαλαίων που εξάγονται σήμερα για εισαγωγή πετρελαίου
- Οικολογικές παρεμβάσεις στο αστικό περιβάλλον, οικολογικές γειτονιές, που θα στοχεύσουν και στην κοινωνική ενσωμάτωση των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και των μεταναστών.

- **Επανα-ιεράρχηση προτεραιοτήτων στην προώθηση έργων, έτσι ώστε να προωθηθούν κυρίως έργα και προγράμματα που δημιουργούν θέσεις εργασίας, στηρίζουν τη στροφή σε πράσινες μορφές οικονομίας, ενθαρρύνουν τη σύνδεση μεταξύ διαφόρων οικονομικών τομέων** (πχ τουρισμός- παραγωγή ποιοτικών βιολογικών προϊόντων), δημιουργούν κοινωνικές και περιβαλλοντικές υποδομές αναγκαίες για τους πολίτες και την προστασία περιβάλλοντος), συμβάλλουν στην κοινωνική συνοχή και την άρση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού.

- **Προσπάθεια να κρατηθούν τα κεφάλαια που υπάρχουν σε τοπικό επίπεδο σε δραστηριότητες που αναπτύσσονται τοπικά και δημιουργούν θέσεις εργασίας** τοπικά, «ανακυκλώνοντας» - τοπικοποιώντας του πόρους που διαθέτει κάθε κοινωνία. Ένα τέτοιο παράδειγμα τοπικοποίησης της οικονομίας είναι μέσα από την μετατόπιση της παραγωγής ενέργειας από τα ορυκτά καύσιμα προς τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και την εξοικονόμηση. Αυτή η μεταστροφή μπορεί να γίνει με τρόπο που θα παρέχει οφέλη στις τοπικές κοινωνίες αν ακολουθηθούν «πράσινα σχέδια» που αξιοποιούν τις τοπικές ΑΠΕ μέσω συμμετοχικών εταιριών ευρείας μετοχικής σύνθεσης ώστε να αυξηθούν οι θέσεις εργασίας, να δημιουργηθούν ευκαιρίες απασχόλησης και αποκέντρωσης για νέους και νέες, να επενδύονται ξανά στην τοπική οικονομία κεφάλαια που διατίθενται σήμερα για εισαγωγή πετρελαίου.

- Μεταρρύθμιση φορολογικού συστήματος αλλά σε κατευθύνσεις που θα ενισχύουν την απασχόληση, την πράσινη και κοινωνική καινοτομία, την προώθηση των τοπικών, ποιοτικών και πράσινων προϊόντων σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο (πχ χαμηλότερο ΦΠΑ για τα προϊόντα που προέρχονται από μικρότερες αποστάσεις, η παράγονται με χρήση ΑΠΕ και περιβαλλοντικά υπεύθυνες διαδικασίες, άρση του υπερβολικού βάρους φόρων στην εργασία κα), ώστε να επιτυγχάνεται ταυτοχρόνως και η μείωση των περιβαλλοντικών πιέσεων.

Ο Νίκος Χρυσόγελος είναι Ευρωβουλευτής των Οικολόγων Πράσινων (από τις 3/2/2012).